

2009-09-28

Kommunstyrelsen
Miljönämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktige

Granskning av miljönämndens styrning och uppföljning av miljöarbetet inom ramen för LundaEko

På uppdrag av Lunds kommuns revisorer har Öhrlings PricewaterhouseCoopers genomfört en granskning av av miljönämndens styrning och uppföljning av miljöarbetet inom ramen för LundaEko.

Utifrån de i granskningen uppsatta kontrollmålen görs den övergripande bedömningen att miljönämnden har en i stort tillräcklig styrning och uppföljning av de åtgärder som nämnden ansvarar för enligt LundaEko. Det finns ett system för återrapportering både för de uppgifter som miljönämnden/förvaltningen har att utföra årligen och de åtgärder som är tilldelade miljönämnden i LundaEko. Den totala bedömningen redovisas i rapporten. Nedan redovisas de brister som bör klaras ut och åtgärdas. Bristerna finns både inom miljönämnden och kommunstyrelsens ansvarsområden.

Inom ramen för denna granskning drar vi följande slutsatser.

- Det bedöms som särskilt viktigt att de tre återrapporteringskanalerna (miljöledningssystem, återrapportering LundaEko och miljöövervakningsprogram) i den mån det är möjligt samordnas och inte leder till extra arbete för de förvaltningar som ska rapportera in uppgifter. I denna samordning måste miljönämnden och kommunstyrelsen samarbeta.
- Miljönämnden bör tydliggöra i vilka sammanhang som uppgifterna inom ramen för LundaEko inte anses möjliga att genomföra för kommunstyrelsen och redovisa varför, alternativt verka för att de genomförs.
- Det bör här finnas en kontinuerlig dialog mellan miljönämnd och kommunstyrelse om vilka uppgifter som ska hanteras av vilken nämnd/förvaltning.

Svar över de vidtagna åtgärderna önskas före december månads slut 2009.

FÖR LUNDS KOMMUNS REVISORER

Lars Larsson
Ordförande

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Revisionsrapport

Miljönämndens styrning och uppföljning av
miljöarbetet inom ramen för LundaEko

Lunds kommun

oktober 2009

Mattias Norling

Adrian Göransson

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1 Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Revisionsfråga	3
1.3 Metod och avgränsning	4
2 Mål- och styrdokument	5
2.1 Kommunövergripande (kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott)	5
2.2 Miljönämnden.....	6
3 Kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott.....	7
3.1 Uppdraget LundaEko.....	7
3.2 Uppföljning och åiterrapportering.....	8
4 Miljönämnden	10
4.1 Arbetet med miljömålen	10
4.2 Uppföljning och åiterrapportering till nämnden	11
4.3 Samarbetet med andra nämnder	12
5 Analys och bedömning.....	12
5.1 Övergripande bedömning	12
5.2 Målarbetet.....	13
5.3 Samarbete med andra nämnder och kommunstyrelsen	13
5.4 Uppföljning och åiterrapportering.....	14

Sammanfattning

Lunds kommun har via kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott tagit fram en handlingsplan för hur kommunen ska arbeta för en ekologiskt hållbar utveckling kallad LundaEko. Revisorerna i Lunds kommun har beslutat att granska arbetet med LundaEko, en granskning som utförts av Öhrlings PricewaterhouseCoopers. I denna granskning har miljönämndens arbete enligt LundaEko granskats utifrån revisionsfrågan, *har miljönämnden en tillräcklig styrning och uppföljning av de åtgärder som nämnden ansvarar för enligt LundaEko?*

Utifrån de i granskningen uppsatta kontrollmålen görs den övergripande bedömningen att miljönämnden har en i stort tillräcklig styrning och uppföljning av de åtgärder som nämnden ansvarar för enligt LundaEko. Det finns ett system för återrapportering både för de uppgifter som miljönämnden/förvaltningen har att utföra årligen och de åtgärder som är tilldelade miljönämnden i LundaEko. Den totala bedömningen redovisas i kapitlet ”analys och bedömning.” Nedan redovisas de brister som bör klaras ut och åtgärdas. Bristerna finns både inom miljönämnden och kommunstyrelsens ansvarsområden.

Följande förbättringsåtgärder har konstaterats:

- Det finns i dagsläget två system för återrapportering av miljömål från kommunens nämnder till kommunstyrelsen, miljöledningssystemet och LundaEko. Till detta kommer snart att läggas det miljöövervakningsprogram som miljönämnden ansvarar för som också innebär ansvar att rapportera in data för andra nämnder. Redan i dagens läge går mycket av förvaltningarnas tid åt till att hantera återrapportering i olika system för uppföljning. Det bedöms som särskilt viktigt att de här tre återrapporteringskanalerna i den mån det är möjligt samordnas och inte leder till extra arbete för de förvaltningar som ska rapportera in uppgifter. I denna samordning måste miljönämnden och kommunstyrelsen samarbeta.
- Vid granskningen har det framkommit att en del av åtgärderna som miljönämnden har att genomföra inte anses vara nämndens uppdrag. Därmed finns det en del åtgärder som inte genomförs av nämnden i enlighet med de uppställda målen i LundaEko. Nämnden bör här tydliggöra i vilka sammanhang som uppgifterna inte anses nödvändiga för kommunstyrelsen och redovisa varför, alternativt verka för att de genomförs.
- Det finns i vissa stycken en mer strategisk inriktning hos miljöförvaltningen, samtidigt som den miljöstrategiska enheten fortsatt har det övergripande ansvaret för strategifrågorna. Det bör här finnas en kontinuerlig dialog mellan miljönämnd och kommunstyrelse om vilka uppgifter som ska hanteras av vilken nämnd/förvaltning.

- Samtliga intervjuade vid andra förvaltningar uppger att det finns ett väl fungerande samarbete mellan miljöförvaltningen och dem själva när det gäller gemensamma uppgifter i LundaEko. Samtidigt uppger en del av dem att målen i LundaEko troligen inte kommer att nås till år 2012. Samarbetet tycks alltså inte ha varit tillräckligt för att genomföra de åtgärder som samarbetet haft till uppgift att genomföra. Miljönämnden bör som huvudansvarig nämnd i dessa samarbeten verka för att uppgifterna utförs inom den uppsatta tidsramen.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Det är viktigt för en kommun att ha en god miljöprofil. De senaste åren har miljöfrågorna blivit en allt viktigare fråga för såväl företag som kommuner. I takt med den ökade miljömedvetenheten i samhället har organisationer och myndigheter börjat agera i miljöfrågor.

Lunds kommun har via kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott tagit fram en handlingsplan för hur kommunen ska arbeta för en ekologiskt hållbar utveckling kallad LundaEko. Programmet har mål och strategier för år 2006 till år 2012 och har även tydligt fördelat ansvar i form av olika åtgärder till ett flertal nämnder. Totalt innehåller programmet 124 åtgärder som alla syftar till en långsiktigt hållbar utveckling. LundaEko antogs av kommunfullmäktige i mars 2006.

Formerna för planering, styrning och ledning samt uppföljning och utvärdering av LundaEko har stor betydelse för om kommunen ska nå sina miljömål inför år 2012. Det bedrivs viktigt miljöarbete inom kommunens alla förvaltningar men ansvar för genomförande, information och kunskapsutveckling samt för uppföljning och utvärdering måste vara tydligt fördelat. Miljönämnden har tillsammans med kommunstyrelsen och tekniska nämnden ett stort ansvar inom ramen för LundaEko.

I denna granskning är det främst miljönämnden och kommunstyrelsens miljöarbete som granskas.

1.2 Revisionsfråga

Revisionsfråga:

Har miljönämnden en tillräcklig styrning och uppföljning av de åtgärder som nämnden ansvarar för enligt LundaEko?

Kontrollmål:

- Bedrivs miljönämndens strategiska miljöarbete i enlighet med uppställda mål?
- Har målen brutits ned i delmål inom förvaltningen?
- Finns det ett tillräckligt samarbete med andra nämnder inom de områden där insatser ska utföras tillsammans?
- Är återrapporteringen till nämnden i förhållande till miljömålen tillräcklig för att nämnden ska kunna följa utvecklingen?
- Bedöms målen kunna uppnås till år 2012?

- Är samordningen med kommunstyrelsens miljöstrategiska enhet tillräcklig?
- Hur återrapporteras målen till kommunstyrelsen?

1.3 Metod och avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta det frivilliga miljöarbete kommunen åtagit sig. Det lagstadgade tillsynsarbetet omfattas inte i denna granskning. Granskningen omfattar heller inte arbete kring arbetsmiljö.

Intervjuer kommer att genomföras med chefen för miljöförvaltningen, presidiet i miljönämnden samt personal som arbetar med de mål som miljönämnden ansvarar för (uppskattningsvis 3-4 intervjuer). Intervjuer kommer även att genomföras med personal vid de förvaltningar som miljöförvaltningen bör ha samarbete med enligt LundaEko, vilket är förvaltningarna under byggnadsnämnden, tekniska nämnden, kommunstyrelsen och servicenämnden (uppskattningsvis 4-5 intervjuer).

Intervjuade

Handläggare, miljöförvaltningen (2 st)
Enhetschef, miljöstrategiska enheten
Förvaltningschef, miljöförvaltningen
Förvaltningschef, tekniska förvaltningen
Handläggare, stadsbyggnadskontoret (4 st)
Handläggare, tekniska förvaltningen

2 Mål- och styrdokument

2.1 Kommunövergripande (kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott)

Den miljöstrategiska enheten har (via kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott) huvudansvar för arbetet med en ekologiskt hållbar utveckling (Agenda 21) i Lund. Enheten har följande mål för verksamheten:

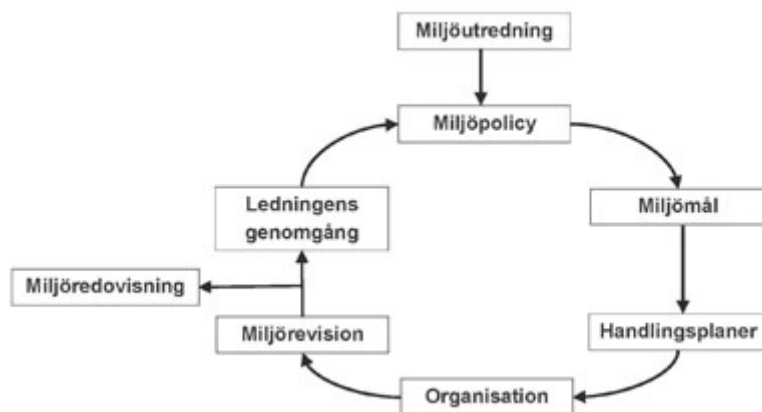
- Uppnå mest möjliga miljönytta både lokalt och globalt
- Förverkliga de nationella miljömålen
- Arbeta för att få miljömedvetna kommunanställda och medborgare
- Uppnå ständiga förbättringar, och resultatet av arbetet ska bidra till en ekologiskt hållbar utveckling i Lund
- Minska miljöpåverkan i alla kommunens ansvarsområden, och i Lunds kommun som geografiskt område

Enheten ansvarar bland annat för Lunds Agenda 21-arbete, deltagande i kommunens översiktsplanering och för framtagandet av miljöredovisningen i kommunens årsredovisning. Miljöstrategiska enheten ansvarar också för framtagandet, uppdateringen och uppföljningen av LundaEko.

LundaEko fokuserar på riksdagens 16 miljömål och syftar till att bryta ned dessa mål till lokala miljömål. Programmet har mål och strategier för år 2006 till år 2012 och har även tydligt fördelat ansvar till olika nämnder. Totalt innehåller programmet 124 åtgärder som alla syftar till en långsiktigt hållbar utveckling. Åtgärderna har grupperats i sju strategier som ligger fast under hela perioden som programmet gäller. Under var och en av strategierna finns sedan ett antal uppdrag som riktas till specifika nämnder med utpekad "ansvarig nämnd".

Det finns i kommunen ett miljöledningssystem som innebär att alla nämnder/förvaltningar ska ha en antagen miljöpolicy som anger hur de arbetar för att förbättra miljöarbetet. I dagsläget är miljöledningssystemet enligt intervjuad vid miljöstrategiska enheten ganska spretigt och ser olika ut förvaltningarna emellan. Men alla förvaltningar har infört miljöledningssystem i enlighet med kommunstyrelsens krav.

Modell för arbetet med miljöledningssystemet

2.2 Miljönämnden

Miljöförvaltningen (som lyder under miljönämnden) bedriver ett arbete som till stor del är reglerat via lagstiftning och nationella riktlinjer. Miljöförvaltningen fullgör kommunens uppgifter enligt bland annat miljöbalken och livsmedelslagen. Detta arbete utgör operativ myndighetsutövning och rätten att utöva denna härleds från staten, som valt att anförtro ett kommunalt organ särskilda uppgifter. De viktigaste ansvarsområdena är att fullgöra kommunens uppgifter enligt miljöbalken och livsmedelslagen.

I verksamhetsplanen för miljönämnden (år 2009) utvecklas det övergripande målet från kommunfullmäktige om "God hälsa och god miljö i Lunds kommun", miljönämnden ska verka för:

- de nationella och regionala miljökvalitetsmålen
- målen i LundaEko
- god livsmedelshantering
- god och snabb service till kommuninvånarna

Därefter innehåller verksamhetsplanen de uppgifter som ska utföras utifrån de prioriterade miljömålen samt lagstiftningen. Planen innehåller beskrivningar av åtgärder som ska utföras under året. Flera av uppgifterna i verksamhetsplanen finns också angivna i LundaEko och en sammanställning över kopplingen mellan LundaEko och verksamhetsplanen finns under rubriken LundaEko i verksamhetsplanen. Det finns en tydlig fördelning av arbetsuppgifter utifrån verksamhetsplanen. De intervjuade tjänstemännen har tydligt angivit vilka ansvarsområden som de har enligt verksamhetsplanen.

Miljönämnden ska också, i egenskap av tillsynsmyndighet, varje år utreda tillsynsbehovet inom sina ansvarsområden. Detta redovisas översiktligt i en behovsutredning och mer preciserat i verksamhetsplanen. Kopplat till behovsutredningen finns också de åtgärder som ska göras inom vart och ett av de olika tillsynsområdena som miljönämnden ansvarar för. I behovsutredningen för år 2009 redovisas miljönämndens/förvaltningens uppdrag och även den förväntade övriga tiden. Här anges bland annat att ”Arbetet med ’LundaEko’ tar i anspråk arbetstid från förvaltningens inspektörer. I förvaltningens planering finns detta med.”

Miljönämnden har en egen miljöpolicy som gäller för förvaltningen. I denna anges att ”Miljönämnden i Lund skall arbeta för att miljö- och hälsoproblem inte uppstår samt för en hälsosam miljö för alla – djur som människor.” I miljöpolicyen anges i översiktliga ordalag vilka uppgifter som miljönämnden har:

- Att driva miljöarbetet mot ständiga förbättringar med ett väl fungerande miljöledningssystem för ett ekologiskt uthålligt samhälle,
- Utbilda, informera och stimulera personalen till engagemang, delaktighet och ansvar inom miljöområdet,
- Miljöstörningar och –föroreningar förebyggs genom ett aktivt tillsynsarbete,
- Samverka och kommunicera miljöarbetet med interna och externa intressenter,
- Genom miljöinformation påverka kommunmedborgarnas attityder och konsumtionsmönster,
- Öppet redovisa vårt miljöarbete,
- Hushålla med resurser och successivt övergå till att använda förnybara naturresurser och mindre miljöbelastande produkter,
- Aktivt driva miljöarbetet framåt inom miljölagstiftningens ramar samt genom de krav och överenskommelser som finns inom vårt verksamhetsområde.

Miljönämnden har enligt LundaEko huvudansvaret för införandet av ett miljöövervakningsprogram i Lunds kommun. Programmet bygger på att flera olika förvaltningar i kommunen årligen rapporterar in resultat till miljöförvaltningen, som har ansvaret för datainhämtning och bearbetning. Enligt intervjuad personal vid miljöförvaltning en har programmet blivit lite försenat på grund av en del smärre oklarheter när det gäller den exakta formen för finansiering av det extraarbete som programmet innebär. Programmet har ännu inte antagits av kommunfullmäktige.

3 Kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott

3.1 Uppdraget LundaEko

Enligt intervjuad enhetschef vid den miljöstrategiska enheten har enheten ett gott samarbete med andra nämnder/förvaltningar när det gäller LundaEko. Arbetet startades

redan runt år 2000 då det för varje nationellt miljömål togs fram en underlagsrapport. När sen miljömålen skulle konkretiseras till åtgärder var det mycket diskussioner med andra förvaltningar. Idag är uppfattningen enligt intervjuad att förvaltningarna överlag arbetar bra med de miljömål som finns.

Samtidigt har en del av åtgärderna i LundaEko lagts åt sidan därför att de inte kommer gå att uppfylla. Några av åtgärderna har inte heller varit tillräckligt tydligt formulerade vilket gett svårigheter när det gäller att följa upp dem. Ett exempel på detta är arbetet med miljöanpassad upphandling. Här har den miljöstrategiska enheten haft i uppdrag att tillsammans med upphandlarna utveckla upphandlingsrutinerna men arbetet har lagts åt sidan.

Vid sidan av LundaEko finns det i kommunen också ett miljöledningssystem inom vilket alla förvaltningar ska ha en framtagen miljöpolicy och ett förvaltningsspecifikt miljöledningssystem som ska leda till ständiga miljöförbättringar. En handläggare vid miljöstrategiska enheten arbetar med att utbilda i och implementera systemet på förvaltningarna.

3.2 Uppföljning och återrapportering

Enligt LundaEko ska

”Planerade och genomförda åtgärder rapporteras årligen, till exempel via förvaltningarnas miljöredovisningar. Kommunstyrelsen sammanställer rapporterna samt tillgänglig miljöstatistik och gör en bedömning av om åtgärderna är tillräckliga för att uppnå fastställda målsättningar.”

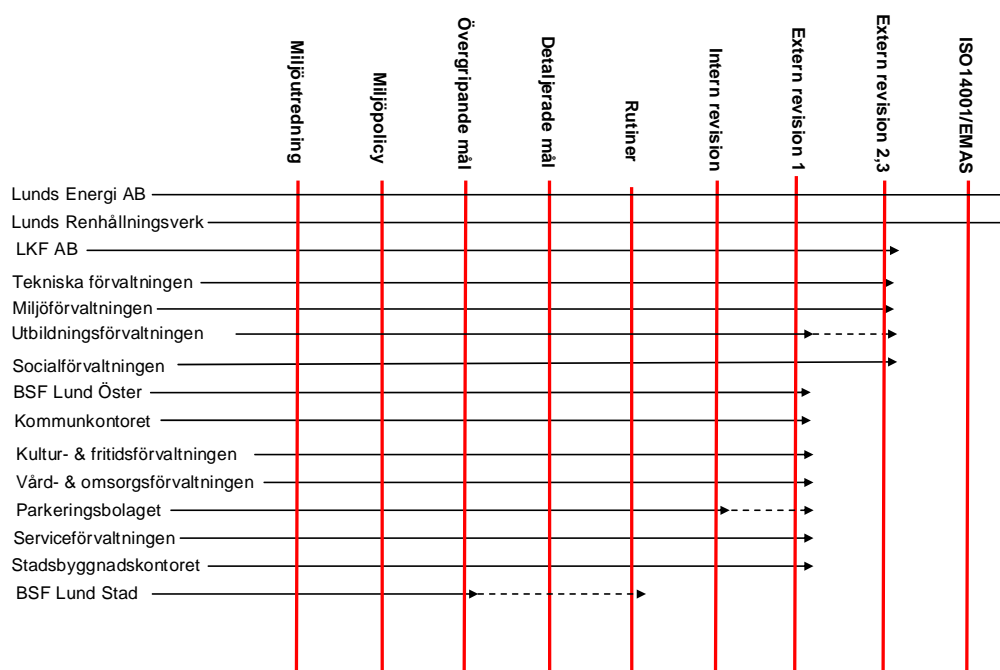
Återrapporteringen av åtgärderna i LundaEko sker årligen till miljöstrategiska enheten från de förvaltningar som har åtgärder tilldelade sig. Enligt intervjuad enhetschef är återrapporteringen fullständig såtillvida att alla förvaltningar rapporterar in de åtgärder de har genomfört under året enligt en fastställd mall. Denna återrapportering sammanställs av personalen vid den miljöstrategiska enheten och lämnas vidare till kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott.

Det finns en miljöredovisning i årsredovisningen för Lunds kommun. I denna miljöredovisning finns beskrivet hur väl kommunen lever upp till några av de målsättningar som finns angivna i LundaEko. Enligt intervjuad enhetschef följs målen upp med vissa intervaller, i enlighet med LundaEko. År 2009 kommer en särskild uppföljning av målen att göras enligt den verksamhetsplan som gäller för den miljöstrategiska enheten.

Miljöredovisningen i årsredovisningen ska enligt anvisningarna från kommunkontoret ha ett medborgarperspektiv, dvs snarare vara inriktad på kommunen som territorium än organisation. Det vill säga, i redovisningen beskrivs indikatorer som gäller för befolkningen i kommunen snarare än för de olika förvaltningarna. Exempelvis sopmängden per invånare eller utsläpp per invånare.

Personal vid miljöstrategiska enheten är också ansvariga för uppföljningen av miljöledningssystemet, som i dagsläget rapporteras vid sidan av åiterrapporteringen för LundaEko. Det är i dagsläget inte helt klargjort hur delar av den data som kommer in genom miljöövervakningsprogrammet ska användas och eventuellt vidareförmedlas från miljöförvaltningen till den miljöstrategiska enheten. Intervjuad enhetschef anser det vara olyckligt att åiterrapporteringen sker i flera olika system eftersom det leder till extra arbete både för personalen på förvaltningarna som rapporterar in och för de som sammanställer åiterrapporteringen vid miljöstrategiska enheten. Miljöledningssystemet och LundaEko har tagits fram som parallella system centralt (även om varje förvaltning satt upp sina egna mål i miljöledningssystemet) och det fanns från början, enligt intervjuad förväntningar på att de två systemen bättre skulle kunna integreras, framför allt att LundaEko skulle kommit in i miljöledningssystemet. Det har efterhand visat sig att strukturerna inte helt passat ihop. Ett arbete pågår för att åtgärda detta.

Enligt den uppföljning (se nedan) som har gjorts är det Lunds renhållningsverk och Lunds Energikoncernen AB som har blivit ISO-certifierade. I dagsläget har 13 av 15 förvaltningar/kommunala bolag uppfyllt kommunens målsättning att ha ett miljöledningssystem som klarat extern revision antingen i enlighet med Lunds kommuns krav eller enligt ISO 14001. Miljöförvaltningen var en av de första förvaltningarna i Lund som klarade en extern revision, år 2004.

4 Miljönämnden

4.1 Arbetet med miljömålen

Den verksamheten som bedrivs inom miljöförvaltningen är huvudsakligen lagreglerad. Förvaltningen utför kommunens uppgifter inom flera tillsynsområden, exempelvis miljöbalken och livsmedelslagen. Det strategiska arbetet utgör därför en begränsad del av miljöförvaltningens uppgifter.

Enligt intervjuad förvaltningschef finns det i lagstiftningen ett antal krav på verksamheten som nu också finns upptagna i LundaEko. Exempelvis finns det inskrivet i LundaEko att miljönämnden ska upprätta en tillsynsplan, vilket är något som nämnden redan innan har varit ålagd att göra. En genomgång av målen tillsammans med förvaltningschefen visar att ungefär 21 stycken av målen i LundaEko är att betrakta som en del av den ordinarie verksamheten. Det finns samtidigt en del strategiska frågor som miljönämnden förväntas arbeta med inom ramen för LundaEko. Genomgången av målen visar att ungefär 6 av målen i LundaEko inte är en del av den ordinarie verksamheten, och några av dessa mål är av mer strategisk karaktär.

Enligt intervjuad förvaltningschef vid miljöförvaltningen har man inom förvaltningen arbetat med att få med målen i LundaEko i den verksamhetsplan som upprättas årligen. Utmaningen enligt honom är att klara av att infria de uppsatta målen. Det finns därför en del bitar i LundaEko som troligen inte kommer att genomföras. Ett exempel på detta är uppdraget att tillsammans med handeln i kommunen genomföra informationskampanjer för en giftfri miljö.

Det finns enligt intervjuad också en viss sammanblandning av rollerna för miljöförvaltningen å ena sidan och den miljöstrategiska enheten å andra sidan. Den ena enheten arbetar utifrån ett tillsynsperspektiv och har därmed alltid lagrummet som utgångspunkt medan den andra arbetar mer framåtsyftande. Samtidigt finns det uppgifter som är av strategisk karaktär och ändå utförs av miljöförvaltningen.

Intervjuad ordförande och vice ordförande i presidiet för miljönämnden uppger också att de ser vissa problem med den sammanblandning som finns mellan miljöförvaltningen och den miljöstrategiska enheten. Samtidigt anser de att rollerna oftast är tydliga mellan kommunstyrelsen och miljönämnden som politiska enheter, det blir mer ett problem när det gäller förvaltningarnas uppgifter.

Miljönämnden har som tidigare nämnts både en miljöpolicy och en verksamhetsplan som pekar ut vilka miljömål som förvaltningen har att arbeta efter. Enligt LundaEko ska nämnden också agera för framtagandet av miljöövervakningsprogram. Intervjuad förvaltningschef anser att det är viktigt att de tre olika återrapporteringarna inte står i

konflikt med varandra. De intervjuade i presidiet för miljönämnden framhåller att det för miljönämnden inte finns något problem med de olika systemen.

4.2 Uppföljning och återrapportering till nämnden

Målen i verksamhetsplanen fördelas till olika handläggare som sedan har ansvar för de olika områdena och rapporterar till förvaltningschefen som sammanställer återrapporteringen till den miljöstrategiska enheten. Samtidigt uppger intervjuad personal vid miljöförvaltningen att det mest är de dagliga arbetsuppgifterna som återrapporteras årligen. Det finns samtidigt också specifika projekt som görs från år till år, samt en del tillsynsuppgifter som utförs med några års intervall.

Den återrapportering som har gjorts från miljöförvaltningen för år 2008 redogör för de insatser som har genomförts eller inte genomförts. Ett av de områdena där förvaltningen inte har agerat är den översiktliga kartläggning av skumplaster som skulle göras enligt punkt 2.6 i LundaEko. Här menar man från miljöförvaltningens sida att denna inventering inte ligger inom förvaltningens ansvarsområde. Även kampanj för stöd till bättre småskalig eldning och kartläggning av övriga växthusgaser är åtgärder som inte har påbörjats. Enligt intervjuade kan det finnas anledning att revidera en del av de åtgärder som ska utföras enligt LundaEko, bland annat på grund av vissa förändringar i lagstiftningen som gjort uppgifterna överspelade.

I årsredovisningen (2008) för Lunds kommun konstateras att förvaltningen ”i huvudsak” har genomfört den verksamhetsplan som låg till grund för förvaltningens arbete under år 2008. De enda mål som redovisas uttryckligen är två mål som nämnden valt för att redovisa god ekonomisk hushållning: nämndens kostnad per invånare (kr) och nämndens självfinansieringsgrad (%). I övrigt beskrivs att de målen som fullmäktige satt upp för nämnden brutits ned i ungefär 40 delmål.

I den nämndsspecifika årsredovisningen som miljönämnden har (2008) redovisas också ett antal nyckeltal som hänger samman med den kommunövergripande miljöredovisningen. Dessa nyckeltal är exempelvis förvaltningens hushållsavfall, elförbrukning och koldioxidutsläpp per år. Samtidigt konstateras i årsredovisningen att en del av nyckeltalen är schabloner eftersom det inte gått att få fram några verkliga värden.

De intervjuade i presidiet för miljönämnden uppger att återrapporteringen av verksamhetsmålen är tydligt kopplad till verksamhetsplanen. Vid verksamhetsplaneringen (en representant från varje parti som är representerat i nämnden deltar i denna) går de igenom de insatser som har gjorts under året för att upprätta en ny verksamhetsplan till kommande år. De intervjuade uppger att den lagbundna tillsynen alltid går före annan verksamhet vid förvaltningen. Till kommande verksamhetsplaner finns en ambition från

både förvaltningens och nämndens sida att göra en tydligare uppdelning mellan tillsynsuppgifter och övriga uppgifter.

4.3 Samarbetet med andra nämnder

De intervjuade vid både miljöförvaltningen och i miljönämnden uppger att samarbetet har förbättrats under de senaste åren med andra förvaltningar. I dag betraktar alla intervjuade samarbetet som väl fungerande. I granskningen har vi också frågat ett antal av de personer som har mest samarbete med miljöförvaltningen när det gäller uppdrag i samband med LundaEko om hur de ser på samarbete och måluppfyllelse.

Samtliga intervjuade uppger att samarbetet på tjänstemannanivå har varit bra och att det inte funnits några större svårigheter i de uppgifter som har utförts. Samtidigt har förändringar som skett sedan LundaEko antogs lett till en del svårigheter i samarbetet. Exempelvis har en del av verksamheten under tekniska nämnden övergått till VA-syd vid bildandet av detta kommunalförbund, utan att ansvarig nämnd/förvaltning har ändrats.

Någon av de intervjuade anser att formuleringarna av åtgärderna har varit otydlig avseende ansvarsfördelningen. De flesta av de intervjuade uppger också att de inte tror att målen i LundaEko kommer att uppfyllas i tid.

När det gäller ansvarsfördelningen mellan miljöförvaltningen och den miljöstrategiska enheten uppger de flesta av de intervjuade att denna inte är något större problem eftersom de inom ramen för LundaEko har de en god uppfattning om vilken enhet som ansvarar för vilka uppgifter. Miljöförvaltningen ansvarar för tillsynsuppgifter medan den strategiska enheten har ett mer strategiskt perspektiv. En av de intervjuade uppger också att svårigheterna att dra en gräns mellan tillsyn och visserligen är otydlig mellan miljöförvaltningen och miljöstrategiska enheten men att detta samtidigt inte är något unikt för miljöområdet, så ser det ut på många förvaltningar.

5 Analys och bedömning

Nedan används nämnd och kommunstyrelse som ansvariga för de åtgärder som bör vidtas för miljöförvaltningen respektive miljöstrategiska enheten.

5.1 Övergripande bedömning

Utifrån de uppsatta kontrollmålen görs den övergripande bedömningen att miljönämnden har en i stort tillräcklig styrning och uppföljning av de åtgärder som nämnden ansvarar för enligt LundaEko. En del brister finns emellertid som bör klaras ut och åtgärdas.

5.2 Målarbetet

Det finns tydliga mål uppsatta i LundaEko, dessa mål har i sin tur konkretiserats till åtgärder som har delegerats till de olika nämnderna/förvaltningarna för genomförande. Det finns en huvudansvarig nämnd för de åtgärder som ska genomföras. Bedömningen är att LundaEko har en ambitiös struktur med tydligt uppsatta åtgärder i förhållande till målen som ska uppnås.

Miljönämnden har ett antal åtgärder som ska utföras enligt LundaEko. Majoriteten av dessa åtgärder är sådant som ändå skulle genomföras enligt de lagstadgade uppgifter som förvaltningen har men det finns några uppgifter som tillkommer. Det finns här en otydlighet i vad det är nämnden har för uppgifter. Vid granskningen har det framkommit att en del av åtgärderna som miljönämnden har att genomföra inte anses vara nämndens uppdrag. Därmed finns det en del åtgärder som inte genomförs av nämnden i enlighet med de uppställda målen i LundaEko. Nämnden bör här tydliggöra i vilka sammanhang som uppgifterna inte anses nödvändiga för kommunstyrelsen och redovisa varför.

Den absoluta majoriteten av åtgärderna som förvaltningen ska genomföra enligt LundaEko finns dock upptagna i verksamhetsplanen för förvaltningen. Det finns också en ansvarsfördelning av uppgifterna i verksamhetsplanen till enskilda tjänstemän.

En del av målen i LundaEko kommer troligen inte att uppnås till år 2012 eftersom de åtgärder som ska genomföras enligt programmet inte kommer att genomföras. I en trängd ekonomisk situation som dagens med minskade skatteintäkter och neddragningar kan nämnden bli tvungen att prioritera de uppgifter som är lagstadgade. Bedömningen är att miljönämnden bör verka för att samtliga åtgärder som ålagts nämnden enligt LundaEko genomförs.

5.3 Samarbete med andra nämnder och kommunstyrelsen

Målen i verksamhetsplanerna för miljönämnden och den miljöstrategiska enheten tangerar varandra delvis. Detta är inte något stort problem i teorin, men i praktiken har det visat sig problematiskt att hålla isär det ”strategiska” och det tillsynsinriktade miljöarbetet. Om vi utgår från de mål som finns för miljönämnden (i miljöpolicy) och miljö- och hälsoskyddsenheten kan vi se att det finns angränsande uppgifter.

Den miljöstrategiska enheten ska enligt målen exempelvis ”Arbeta för att få miljömedvetna kommunanställda och medborgare”. Enligt den miljöpolicy som miljöförvaltningen arbetar efter ska de ”Genom miljöinformation påverka kommunmedborgarnas attityder och konsumtionsmönster.” Detta säger något om den i vissa stycken mer strategiska inriktningen som miljöförvaltningen har, samtidigt som den

miljöstrategiska enheten fortsatt har det övergripande ansvaret för strategifrågorna. Det bör här finnas en kontinuerlig dialog mellan miljönämnd och kommunstyrelse om vilka uppgifter som ska hanteras av vilken nämnd/förvaltning.

Samtliga intervjuade vid andra nämnder upplever samarbetet med miljöförvaltningen som väl fungerande. Samtidigt uppger en del av dem att målen i LundaEko troligen inte kommer att nås till år 2012. Bedömningen är att det finns ett gott samarbete mellan förvaltningarna men att detta inte tycks ha varit tillräckligt för att genomföra de åtgärder som samarbetet haft till uppgift att genomföra.

5.4 Uppföljning och återrapportering

Det finns i dagsläget två system för återrapportering av miljömål från kommunens nämnder till kommunstyrelsen, miljöledningssystemet och LundaEko. Till detta kommer snart att läggas det miljöövervakningsprogram som miljönämnden ansvarar för som också innebär ansvar att rapportera in data för andra nämnder. Redan i dagens läge går mycket av förvaltningarnas tid åt till att hantera återrapportering i olika system för uppföljning. Det bedöms som särskilt viktigt att de här tre återrapporteringkanalerna i den mån det är möjligt samordnas och inte leder till extra arbete för de förvaltningar som ska rapportera in uppgifter. I denna samordning måste miljönämnden och kommunstyrelsen samarbeta.

Miljönämnden har en återrapportering i förhållande till verksamhetsplanen som bedöms vara tillräcklig. Vid verksamhetsplaneringen som sker en gång årligen görs en genomgång av verksamhetsplanen och huruvida uppgifterna i denna har genomförts eller inte.

Återrapporteringen av LundaEko från miljöförvaltningen till den miljöstrategiska enheten hanteras genom det system för återrapportering som miljöstrategiska enheten har satt upp.